

บทคัดย่อ

เรื่อง การดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบในโครงการหนึ่งอำเภอ
หนึ่งโรงเรียนในฝัน

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

ผู้วิจัย นายนิวัตร นาคะเวช **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** 48

ความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 6 การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคุณภาพของคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รัฐบาลภายใต้การนำของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้ประกาศเจตนารมณ์แสดงความมุ่งมั่นที่จะเร่งรัดดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ในชนบทได้รับการการศึกษาที่ดี มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียน ในท้องถิ่นใกล้บ้าน ได้รับการยกระดับคุณภาพ และมาตรฐานทัดเทียมกับโรงเรียนชั้นดีของประชาชน คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติเห็นชอบในหลักการโครงการ “หนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน” เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2546 และมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการโครงการพัฒนาแนวคิดและหลักการ โดยมีความเชื่อว่า การศึกษาสามารถพัฒนาบุคคลให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถลดช่องว่างของบุคคลในสังคมลงได้ ซึ่งจะส่งให้ประชาชนชาวไทยสามารถหลุดพ้นจากวงจรความยากจนอันเป็นความมุ่งมั่นที่สำคัญของรัฐบาล โดยมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนระดับอำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 921 โรงเรียน

ผลจากการดำเนินงานโครงการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547 ถึงเดือนกันยายน 2548 โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันได้พัฒนาโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 100 โรงเรียน กระจายอยู่ทุกภาค เพื่อให้ได้ทราบสภาพการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายตามที่โครงการกำหนดไว้ เห็นสมควรทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคของโรงเรียนต้นแบบ
2. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้และคุณลักษณะของนักเรียน โรงเรียนต้นแบบ
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนต้นแบบ
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหาร และครูในการจัดการศึกษาของโรงเรียนต้นแบบ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนในพื้นที่ผ่านการรับรองเป็นโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 100 โรงเรียน
2. คุณลักษณะของนักเรียนที่เป็นผลจากการจัดการเรียนรู้ ศึกษาจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย
3. การมีส่วนร่วมของชุมชน ศึกษาจากผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 5 ฉบับ เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง และได้ส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด 2,592 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 2,121 ฉบับ คิดรวมเป็นร้อยละ 81.83 และนำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS /FW

ผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ความสำเร็จของโรงเรียนต้นแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีเครื่องคอมพิวเตอร์เชื่อมต่อระบบเครือข่าย การจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ให้พอเพียงต่อความต้องการของผู้เรียน
2. สภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนต้นแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ความสำเร็จของโรงเรียนต้นแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมใน

โรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมผู้เรียนแสวงหาความรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต และการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักทำงานเป็นทีม

3. คุณลักษณะและการปฏิบัติของผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี จุดเด่นของนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นักเรียนละเว้นสิ่งเสพติด และอบายมุข นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และนักเรียนดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ และนักเรียนใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนเพื่อสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตได้

4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี จุดเด่นเกี่ยวกับมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการส่งเสริมและการแก้ปัญหาบุตรหลาน กวดขัน ดูแลเอาใจใส่ การเรียนของบุตรหลาน และแนะนำเกี่ยวกับการเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ

5. ความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ โรงเรียนมีระดับคุณภาพมาตรฐานที่สูงขึ้น การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง การเพิ่มศักยภาพในการใช้เทคโนโลยี การเชื่อมโยงข้อมูลโดยใช้อินเทอร์เน็ตและอินเทอร์เน็ต และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหล่งเรียนรู้และใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า

ความพึงพอใจของผู้ปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นักเรียนละเว้นสิ่งเสพติดและอบายมุข นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะการใช้ภาษาไทย และมีความรู้ความสามารถที่ศึกษาต่อในระดับสูงได้

6. สภาพปัญหาและอุปสรรคของโรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการได้รับจัดสรร งบประมาณ อาคารเรียน ห้องปฏิบัติการและคอมพิวเตอร์เพิ่มเติม สื่อเทคโนโลยี เพื่อจัดการเรียนรู้ไม่เพียงพอ ขาดอัตรากำลังครู การพัฒนาครูไม่ต่อเนื่องและเท่าเทียมกันทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ พื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียนบางส่วนไม่เพียงพอ ชุมชนให้การสนับสนุนร่วมมืออยู่ในระดับน้อยและไม่ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบ ควรมีการพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ภาษาอังกฤษแก่ครู ผู้บริหารในลักษณะต่อเนื่องและส่งเสริมการศึกษาคุณภาพต่างประเทศ การส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกโรงเรียน ตลอดจนการจัดให้มีอินเทอร์เน็ตสาธารณะในโรงเรียนอย่างน้อย 5 เครื่อง

2. การจัดการเรียนรู้และคุณลักษณะของนักเรียน ควรมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักหารายได้ระหว่างเรียน ส่งเสริมกระบวนการจัดการเกี่ยวกับอาชีพโดยนักเรียนมี

โอกาสฝึกปฏิบัติจริง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยการจัดสื่อที่ฝึกทักษะการพูด ฟังหรือใช้ผู้สอนที่เป็นเจ้าของภาษา การเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงตลอดจนการส่งเสริมการรักการอ่านและการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นด้วยตนเอง

3. การพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศ ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้มาพัฒนาโปรแกรม การประยุกต์ความรู้ เพื่อสร้างผลงาน การออกแบบผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมให้ครู พัฒนาสื่อ โปรแกรมสำเร็จรูป และการจัดหาสื่อที่ดีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การมีห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (E-Library) และการจัดคอมพิวเตอร์ไว้ในห้องปฏิบัติการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

4. งบประมาณและทรัพยากร ควรจัดให้มีอัตราค่าจ้างครูที่เหมาะสมต่อจำนวนนักเรียน การจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดจ้างครู การขอความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันอุดมศึกษา ในการระดมทรัพยากรมาช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเก็บภาษีการศึกษา เพื่อนำมาพัฒนาการศึกษาโดยเฉพาะ

5. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ควรมีการวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนในโครงการ หรือการศึกษาเฉพาะปัจจัยด้านการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนหรือการศึกษาเปรียบเทียบ โรงเรียนต้นแบบในโครงการกับโรงเรียนทั่วไป

ABSTRACT

Title Operation of Model Schools in the Laboratory Schools Project
Field Social-Psychology
Name Mr. Niwat Nakawech **Course** NDC **Class** 48

Background of the Problem

Article 6 of the National Education Act B.E. 2542 states that education shall contribute to quality development of Thai people in such a way that they become citizens completely developed in all aspects of physical, mental, intellectual, knowledge, moral, ethical, and cultural traits necessary for life and living with others in happiness. The Thai Government under the leadership of His Excellency Dr. Taksin Chinnawat the Prime Minister has declared unyielding determination to expedite the government's education reform especially in providing rural children and youth opportunities for good education, quality schooling within reach, and elevated quality and standards on par with those of better quality schools. The cabinet thus reached a consensus approving in principle the "One District One Dream School" project on April 22, 2546 and has assigned the MOE to implement it by developing proper approaches and principles. This is based on the belief that education can help develop good quality in a person and reduce the gap among individuals hence enabling Thai people to exit the vicious cycle of poverty. The total number of district schools selected by the communities to participate in the project is 921.

The implementation of the project from Fiscal Year 2547 to September 2548 resulted in the development of 100 model schools scattering in the various regions throughout the country. In order to ascertain the current status of project implementation against the target set forth therein, it is opportune time to study these schools.

Objectives of Research

1. To study about the present status of the operation together with associated problems and issues of model schools; (2); (3); and (4)
2. To study about current practice in student learning and the characteristics of students in these model schools.
3. To ascertain the degree of parents' involvement and satisfaction.
4. To ascertain the degree of administrators' and teachers' satisfaction in the learning program implementation.

Scope of the Problem

1. The problem involved a study of the operation of 100 schools in the One District One Dream School that had been verified as model schools.
2. The student characteristics entailed those traits that were results of the implementation of the learning program with respect to students in the lower and upper secondary classes.
3. Community participation was elicited from a selected sample of parents.

Methodology

The study followed a survey methodology with the use of 5 questionnaires to collect the data from school administrators, teachers, students, and parents. A total of 2,592 copies of the questionnaires were sent out and 2,121 or 81.83 percent were returned. The data were analyzed with the use of the SPSS/FW computerized program which computed the frequency distribution, the percentages, the means, and the standard deviations.

Results

1. Overall program implementation of the model schools was generally good, with the highest means in having computer network connections, an environment conducive to learning, and development of the library and learning resources adequate for the learner needs.
2. Instructional program implementation of the model schools was generally good, with the highest means in setting the school climate and environment favorable to learning, encouraging learners to seek knowledge through the computer and the Internet, and organizing learning activities that involved student teamwork.

3. The student characteristics and student learning were generally good, with the highest means in having the students stay away from drugs and gambling, encouraging the students to work with others, and the students taking good care of their own health.

4. Involvement of the students' parents was generally good, with the highest means in cooperating with school in promoting the students' good conduct and solving their problems, assisting the students in their learning, and advising the students in sieving information from media sources.

5. Satisfaction of administrators and teachers was generally good, with the highest means in the students' ability to use information and communication technology in learning, the school's higher quality standards, strong student advisement programs, a higher potential for technology use, data networking through intranet and internet, and the development and optimum utilization of learning environment and researches.

6. Parental satisfaction was generally good, with the highest means in students staying away from drugs and gambling, the students, morality and ethics, students' fluency in Thai, and students' adequate knowledge for further education.

7. In terms of problems and obstacles experienced, most model schools being surveyed had a need for better or more budget allocation, classroom buildings, laboratories, and computers. The schools did not have sufficient technological media for instruction and teaching staff. Continuity and equality of opportunity of inservice teacher training was lacking and varied among subject areas. Some of the students' background knowledge was inadequate. Community support was low and sporadic.

Recommendations

1. The implementation process of the model schools should include continual enrichment of English proficiency for teachers and administrators, overseas study tours, students' use of internal and external learning resources, and student access to at least five (5) public internet lines on the school campus.

2. Organization of student learning and development of student characteristics should include income-generating activities during the school break, opportunities for career management through practicum, English learning activities through the use of listening and

speaking materials produced by native speakers, integrated authentic learning, and activities that stimulate the students to read and use computer for self-study.

3. In ICT development, the students should be encouraged to apply knowledge in developing computer programs to create work and produce prototypes. Teachers should be encouraged to develop and acquire teaching materials and ready-made programs for teaching and learning. E-libraries should be developed and personal computers installed in subject rooms for all curricular areas.

4. In terms of budgets and resources, the number of teaching staff should be supplied in proportionate to student enrolments. Enough budgets should be allocated adequately for hiring staff. Cooperation should be sought from public and private agencies, communities, local governments, and higher education institutions in the pulling of resources to support education including the collection of education taxes for exclusive use in educational development.

5. Suggestion for further research pertains to factors contributing to success of project schools, factors relating to the effect of learning on development of student characteristics, and comparative study of model schools and non-project schools.